

lord korralt mõlemite, nimelt aga Gestimaa ja Viivimaa peale. Viimaks tuli suur Böhjamaa sõda, tulivad nälg ja kapp, ja laastatiwad Gestimaa ja Viivimaa kolme lordse rammuga paljaks.

Aastal 1710 heidsiwad ennast mõlemad maad Wene walitsuse alla; siis tuli rahu, aga raske haawad tarwitasiwad paranemiseks palju aega.

Aead oliwad ütleemata raske olnud. Ühest sõdest ja hädast teise, ühe walitsuse alt teise alla tuiudes, oli rõõmus ja lahke meel ülemate ja alamate südamest ära kadunud. Endise elupõlwe kohta oli mõisnikude wabadus kangest kokku kortsunud; nemad ei olnud enam Feudal = herrad, nagu Rittrefeltsi walitsuse aeal, aga talupojad ei wõinud siis ka enam waldade kodanikud olla, nagu enne. Ka talupoegade wabandus oli kokku kortsunud ja oli pärast selle pärispõlwe sarnatseks saanud, mis Wana Wenemaa kubermangudes walitses.

See eluford ei wõinud aga meie kodumaal, puhta Ewangeliumi õpetuse kõrwas, kauaks walitsema jääda. Kristiusu selge õpetus pidi siin waimlikku wabandust tooma ja see pidi ihuliku pärispõlwe ära sulatama, nagu kewadene päike lund ja jead. Kenda see ka tuli, niipea kui wiimase sõeo, nälja ja katku jäljed wähegi tasutatud oliwad.

Wana Viivimaa, nüüd Baltimaa kubermangud nimetatud, oli talurahwa pärispõlwe häwitamises kõige Wene riigi ette jõudnud ja eeskujuks saanud. — Uus aeg on nüüd kõigi uue, lahkema korra peale seadnud. Pärispõlwe on häwitatud ja endistest waldade kodanikudest on täielised riigi kodanikud saanud. Wägewa Weneriigi kaitsewalitsuse rahu, mõistliku wabaduse paistel lööwad kõik Baltimaa nurmed haljendama, puhta Kristiusu õpetuse nõjal kosub waimu haridus.

Kindlast wõib loota, et Baltimaal sõda karta ei ole, ja wabaduse pingutamist ei ole karta. Aga midagi muud on karta ja midagi on soowida. Mitmes ringkondas kipub ülemeel wõimust wõtma, pidude pidamist lastutakse mõnelt poolelt meie kodumaal jälle suuremaks kaswatada, kui seda ühel kõijel rahwal just tarwis läheb, kui ka sildamal näul, kui see wanal aeal oli. Awalikud pidud kipuwad rahwast tasasest koduelust wõerutama, ja sellest wõiks kergest rohkem acawiidet ja wõiks kergest rohkem kulu tulla, kui rahwa majapidamine seda sallib ja ilma kahjuta kanda suudab. Seltslik elu kipub koduelu ja perekondliku elu üle kaswama, nagu uhked wenekapsad mõne odra-põllu üle, mis põhjani roogitud ja puhastatud ei ole. Ja wõerad waimud kipuwad lahutust meie ühise kodumaa sugude ja seisuste, meie ühise kiriku